

سرانه آب تجديديپذير براي هر ايراني «از ۷۰۰۰ متر مكعب به ۱۲۰۰ متر مكعب رسيده است»

گزارش‌های نهادهای دولتی نشان می‌دهد شاخص «سرانه آب تجديديپذير» براي هر شهروند ايراني، از حدود هفت هزار متر مكعب در دهه‌های گذشته به کمتر از يك هزار و ۲۰۰ متر مكعب رسيده است.

سختگوي صنعت آب ايران روز پنجشنبه ۲۹ خردادبا اعلام اين موضوع افزود كه افزايش جمعيت در كنار کاهش بارش و پيامدهای تغيير اقليم، فشار بي‌سابقه‌ای بر منابع آبی کشور وارد کرده است.

عيسي بزرگزاده دربارهٔ وضعيت اين شاخص در ايران در مقايسه با استانداردهای جهانی می‌گويد: «اين عدد در سال‌های دورتر كه بارش کشور بيشتري بود، حدود ۱۳۰ ميليارد متر مكعب در سال بوده و اکنون به کمتر از ۱۰۳ ميليارد متر مكعب در سال رسيده است.»

به گفته او، در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ خورشیدی، هر ايراني حدود نزديك به هفت هزار مترمكعب در سال به ازای هر نفر آب در اختيار داشت، اما اکنون اين عدد بسيار کاهش پيدا کرده است.

سرانه آب تجدیدپذیر که واحد اندازه‌گیری آن متر مکعب به ازای هر نفر در سال است، به عنوان سهم هر شهروند از آب طبیعی کشور، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های جهانی برای سنجش امنیت آبی کشورها به شمار می‌رود.

این شاخص به مقدار کل منابع آب شیرین تجدیدشونده یک کشور یا منطقه شامل آب‌های سطحی و زیرزمینی که هر سال از طریق بارش و چرخه طبیعی آب دوباره جایگزین می‌شوند، گفته می‌شود که بر جمعیت همان کشور یا منطقه تقسیم می‌شود.

حداقل سرانه مطلوب برای پایداری منابع آب ۱۷۰۰ مترمکعب به ازای هر نفر در سال است و کشورهایی که سرانه‌ای کمتر از این مقدار داشته باشند، وارد محدوده «تنش آبی» می‌شوند.

کارشناسان بر اهمیت این شاخص در ارزیابی امنیت آبی کشور، برنامه‌ریزی برای مدیریت پایدار آب، مقایسه عادلانه بین کشورها و حفاظت از منابع برای نسل‌های آینده تأکید می‌کنند.

ایران سال‌ها است که با پدیده خشکسالی شدید روبه‌رو است، اما در کنار آن هدر رفتن آب، استخراج بی‌رویه از سفره‌های زیرزمینی، ضعف‌های ساختاری از جمله مدیریت ناکارآمد یا بیش از حد مداخله‌گرانه در امور آب، و گسترش کشاورزی باعث شده که این بحران در کشور تشدید شود.

با این حال، سخنگوی صنعت آب ایران «دلیل اصلی» کاهش چشمگیر سرانه مصرف آب در ایران را افزایش جمعیت عنوان کرد و گفت: «به هر حال جمعیت کشور اضافه شده و این منابع بین جمعیت بیشتری تقسیم می‌شود، بنابراین به هر نفر سهم کمتری می‌رسد.»

به گفته بزرگ‌زاده، بخشی از این کاهش نیز ناشی از تغییر اقلیم و کمبود بارش‌هاست.

پیش از این متوسط بارش در ایران حدود ۲۵۰ میلی‌متر بود، اما اکنون این میزان کمتر شده است؛ «مطالعات مختلف اعداد متفاوتی را نشان می‌دهند، اما تغییر اقلیم باعث شده به‌طور متوسط بارش کشور حدود ۱۰ درصد کاهش پیدا کند؛ هرچند در برخی مناطق این کاهش بیشتر بوده است.»

تأثیر افزایش دما بر افزایش تبخیر و تعرق و افزایش مصرف گیاهان و سایر موجودات زنده و تغییر پراکنش جغرافیایی بارش‌ها و نوع بارش، بر شاخص سرانه آب تجدیدپذیر، هم از دیگر موارد مورد اشاره در اظهارات این مقام رسمی است.

بر اساس استانداردهای جهانی، در وضعیت مناسب و بدون تنش آبی، میزان سرانه آب تجدیدپذیر بیش از ۱۷۰۰ مترمکعب به ازای هر نفر در سال، در شرایط تنش آبی بین هزار تا ۱۷۰۰ مترمکعب، در شرایط کم‌آبی شدید بین ۵۰۰ تا هزار مترمکعب و در شرایط کم‌آبی مطلق (بحران آب) کمتر از ۵۰۰ مترمکعب به ازای هر نفر در سال است.

در مقیاس این شاخص، مقادیر بالاتر از پنج هزار مترمکعب به ازای هر نفر در سال، نشان‌دهنده برخورداری بسیار غنی از نظر منابع آب است. همچنین عدد ۱۷۰۰ مترمکعب به ازای هر نفر در سال به عنوان حداقل سرانه قابل قبول جهانی در نظر گرفته می‌شود.

با این حال سرانه آب تجدیدپذیر با میزان مصرف آب هر فرد تفاوت دارد. این شاخص نشان می‌دهد طبیعت هر سال چه میزان آب در اختیار هر شهروند قرار می‌دهد، نه اینکه هر شهروند چه میزان آب مصرف می‌کند.

آمارهای رسمی نشان می‌دهد ورودی آب به سدهای ایران در ۲۴۳ روز نخست سال آبی جاری، از ابتدای مهر ۱۴۰۴ تا دوم خرداد سال جاری، نسبت به سال قبل ۷۲ درصد افزایش یافته است.

با این حال، هنوز ۳۳ درصد ظرفیت مخازن سدهای کشور خالی است و کارشناسان می‌گویند توزیع نامتوازن بارش‌ها همچنان مدیریت منابع آب را با چالش روبه‌رو کرده است.

این مطلب بخشی از:

انرژی و منابع طبیعی

گزارش‌های خبری

محیط زیست

بایگانی

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.